

Nederlandse burgers en militairen werden in de Tweede Wereldoorlog in Zuidoost Azië door de Japanners geïnterneerd in kampen. Enkele van deze kampen waren alleen voor krijgsgevangenen, andere hadden zowel burgerlijke als militaire geïnterneerden en weer anderen waren exclusief bestemd voor burgers. In veel van deze kampen begonnen de scouts met ondergrondse bijeenkomsten. Militairen in de werkkampen langs de Birmaspoortlijn en in kampen in Nederlands Indië richtten stammen op en in de burgerkampen begonnen scoutingvrijwilligers met het organiseren van activiteiten voor de daar aanwezige kinderen.

De Birmaspoorweg werd in de Tweede Wereldoorlog door geallieerde krijgsgevangenen aangelegd tussen Nong Pladuk in Thailand en Thanbyuzayat in Myanmar (Birma). Het werk aan de spoorlijn begon op 16 september 1942 en werd 16 maanden later voltooid. De spoorlijn was 415 kilometer lang. Tijdens de aanleg stierven per dag gemiddeld 75 arbeiders; 15 000 krijgsgevangenen stierven aan uitputting, ziekte en ondervoeding. Onder hen waren bijna 3 000 Nederlanders. Onder de westerse krijgsgevangenen waren veel KNIL-militairen en Nederlanders uit Nederlands-Indië. Ook stierven ongeveer 100.000 Thaise en Indonesische romoesja's en ook Birmaanse en Maleisische dwangarbeiders bij de aanleg door het moeilijke gebied. Na de voltooiing van de spoorweg in december 1943 bestond het werk uit onderhoud en reparatie van schade door geallieerde bommenwerpers. De werkkampen lagen vaak naast vitale punten van de spoorweg, waardoor bombardementen ook veel slachtoffers en gewonden onder de dwangarbeiders veroorzaakten. Toen de spoorlijn klaar was hadden de Japanners veel minder mensen nodig. Van de oorspronkelijk 60.000 gevangenen werd de helft uitgezocht om naar Japan te gaan voor werk in de kolonijnen.

Kamp Tarsao, Thailand

Kamp Tarsao lag op 130 km van Non Pladuk. Het was een groot kamp en bestond (op een gegeven moment) uit een doorgangskamp, een werkkamp en een hospitaalkamp. Het hospitaalkamp was groot, maar primitief, waar alle zieken uit de boven-gelegen kampen werden opgevangen (vanaf juni 1943?) tot april 1944; hierna werd Tamuan - 39 het centrale hospitaalkamp. Het is het eindpunt (nu: Nam Tok) van de nog resterende spoorlijn vanuit Kanchanaburi. Er is een gedenksteen opgericht, waar de Australiërs ieder jaar op 25 april een bijeenkomst hebben. De datum 25 april herinnert aan de start van de bouw van "Hellfire Pass" bij het kamp Konyu - 166.

Scouting

De Menuum Khwae Noi voortrekkersstam was gedurende ongeveer 20 maanden actief in 1944 en 1945. Ze bestond uit Britten, Australiërs, Nederlanders en Amerikanen. De stamactiviteiten begonnen "stroomopwaarts" ergens tijdens de bouw van de Bangkok-Mulmein-spoorlijn. Menuum Khwae Noi betekent ten noorden van het rivier Khwae, en er waren verschillende stammen onder deze naam. Elk kamp had zijn activiteiten van scouts en voortrekkers. Er werd een leider gekozen en patrouilles gevormd. De patrouilles kwamen op

verschillende avonden samen en zo nu en dan kwam de hele stam bij elkaar. Vergaderingen waren strikt geheim voor de Japanners. Lichten moest worden verborgen en lawaai zoveel mogelijk geëlimineerd.

In kamp Tarsao bestond van oktober 1943 tot maart 1944 de Menam Kwa Noi Stam onder leiding van de jonge leider 'Micky' Service. Deze stam bestond uit 22 man, o.a. Hollanders, Engelsen, Australiërs en een Zwitser. **Corstianus Lucas Wassenburg** was hier Oubaas en hij verrichte enkele installaties van Engelsen en Nederlanders. Bij de installaties werd een zelfgemaakte Sint Jorisvlag gebruikt. Er werden gegraveerde aluminium insignes in de vorm van polshorloges gedragen. De Engelse kampcommandant Col Knights, moedigde de Scoutingactiviteiten aan en was de ereleider. Met het vertrek van de leden in april '44 naar Kamp Tamuan werd de stam opgeheven

Meer informatie

[Achter-kawat-en-Gedek.pdf \(s-i-d.nl\)](#)

[Spoorlijn \(japansekrijgsgevangenkampen.nl\)](#)

["Johnny" Walker's Scouting Milestones Pages - Bamboo Thumbsticks \(scoutguidehistoricalsociety.com\)](#)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.